

deraf følger jo, at hvis de ikke fandt, der var en saadan Trang og ikke tog fat paa Sagen, førtes den heller ikke igennem. Det er meget godt, at kunne glæde sig over det kommunale Selvstyre og den kommunale Udvikling, og vi gaa jo ogsaa fremad i saa Henseende, men jeg tror alligevel, det ærede Medlem her viser for stor Tillid til den nuværende købstadkommunale Valgret og Ordning. Det vil dog blive den, som er Hovedsagen. Men med den nuværende Valgret og med den kongevalgte Borgmester som Formand for og stemmeberettiget Medlem af Byraadet, tror jeg, man skal være noget forsigtig med at overlade hele denne Sag til Kommunerne, thi det kunde i mange Tilfælde hænde, at man saa standsede Sagens Udvikling. Forholdet er det, at efter Loven af 1898 og ogsaa efter den Lov, vi nu staa i Begreb med at vedtage, er det muligt at opnaa alt det, det ærede Medlem vilde opnaa ved sit Forslag, idet Loven bestemt nævner Laan til Kommuner og Foreninger. Hvor altsaa Kommunerne staa velvilligt og forstaaende over for den Opgave, her skal løses, have de al mulig Anledning til at benytte sig af Loven, og hvor de ikke staa saaledes, er det sikkert, at Sagen alligevel aldrig vilde kunne løses tilfredsstillende og hensigtsmæssigt, hvis vi da ikke havde den anden Udvej, at det kan være Foreninger, der gennemføre den. Jeg tror derfor, at det ærede Medlem for Københavns Amts 2den Valgkreds, ser fejl paa denne Sag, og jeg tror ogsaa, at Sagen set fra et Arbejder-Synspunkt er bedre tjent med Venstres Forslag end med Socialdemokraternes. Hvis det var saaledes, at denne Lov alene holdt sig til Foreninger, og ikke netop indeholdt den Rimelighed i sine Bestemmelser, at den ogsaa kunde benyttes af Kommuner, kunde der være noget i det ærede Medlems Mening. Der kan være Forhold, hvor private have saadanne Vanskeligheder at overvinde, at de knække Halsen og ingen Steder kunne komme. Men der kan ganske sikkert ogsaa være Steder, hvor Kommunalbestyrelsen paa ingen Maade har det Greb og det Syn paa den Sag, som fordres for at føre den igennem, men hvor der netop findes en privat Ledelse, som har Øje for dette og kan tage Sagen op og føre den igennem paa heldig Maade.

Denne Dobbeltthed i Forslaget betragter jeg som en virkelig Fordel og som noget, der har betydelig Værdi. Nu er det ganske vist Tilfældet, saa vidt jeg har bragt i Erfaring — jeg har søgt, saa vidt

det stod til mig, at undersøge denne Sag — at der endnu ikke har foreligget Ansøgninger fra Kommuner om at faa Laan. For Resten er det vist ikke ganske sikkert, at saadanne Ansøgninger ikke foreligge, men de ere i alt Fald af ret ny Dato, hvis de foreligge. Det hænger sammen med det, jeg har fremhævet, at det varer altid noget, før alle vedkommende Parter føle sig orienterede i en ny Sag. Jeg har Tro til, at det vil komme, og den Tro er jeg berettiget til at have, idet det ærede Medlem selv nævnede et mig vedrørende Eksempel paa, at denne Tanke var vaagnet op, at man nemlig i den lille By Holbæk havde taget denne Tanke op. Det er ganske rigtigt. Der foreligger officiel Meddelelse i Bladene om, at i Holbæk Byraad har det Udvalg, der har været nedsat om denne Sag, besluttet at søge at gennemføre den som kommunal Foranstaltning. Det er nu ikke for at prise Holbæk, jeg siger det, men Holbæk er virkelig en By, der udvikler sig i den rigtige Retning. Det tvivler hverken det ærede Medlem eller jeg om. Jeg finder en Bekræftelse derpaa ved at sammenligne Stemmetallet, der blev afgivet i 1879 og 1899, det viser, at Holbæk er en By, der er i glørværdig Udvikling, og derfor glæder det mig, at den i det Kapløb, som jeg formoder, der vil blive i hele Landet om dette Spørgsmaal, ogsaa er kommen i første Linie. Der have vi altsaa en By, som bryder Isen, hvis den ikke er brudt i Forvejen, og jeg vil haabe, den maa have Held med sig i den Henseende som i saa mange andre, saa at den kan være Banebryder for gode og sunde Ideers Gennemførelse. Jeg er nemlig ikke uenig med det ærede Medlem om, at der kan være saadanne Forhold, hvor det kan være heldigt, at det er Kommunalbestyrelsen, der tager Sagen op, og naar det sker med det rette Syn paa Sagen og med fornøden Alvor, bestrider jeg ikke, at det kan lade sig gøre. Men det er jo det, som nu vil blive prøvet, og jeg er tilbøjelig til at tro, at for Fremtiden vil Ministeriet absolut se med velvillige og gunstige Øjne paa Ansøgninger fra Kommuner. (*K. M. Klausen*: Det tror jeg ikke). . . . Ja, det ville vi komme til at se Prøver paa. Nu gaar jo Holbæk i Spidsen, og vi ville da faa at se, hvorledes den Ansøgning bliver behandlet — flere, haaber jeg, ville følge efter. Jeg ved naturligvis ikke, hvorledes Ministeriets Forretningssgang vil blive, men hvis den var sund og naturlig, maatte absolut enhver Tvivl falde bort om, at større Sikkerhed og Garanti kan ikke opnaas for Statslaan af